

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **J. H.**, zast. JUDr. MUDr. Josefem Rauchem, advokátem, se sídlem Okružní 147, Meziboří, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 2. 2013, č. j. 42 Ad 11/2011 - 37,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím ze dne 21. 2. 2011, č. j. X/315-AHR (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 25. 11. 2010, kterým žalobci zvýšila od 1. 7. 2003 starobní důchod v souladu s ustanovením § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a doplatila důchod za dobu od 1. 1. 2006 do 21. 12. 2010. V odůvodnění žalovaná uvedla, že období od 1. 4. 1967 do 30. 9. 1967 žalobci zhodnotila jako dobu pojištění, stejně jako dobu od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991. Žalovaná rovněž zohlednila jako dobu pojištění období od července 2000 do června 2003. Při zvyšování starobního důchodu postupovala v souladu s čl. II zákona č. 306/2008 Sb., omezující doplacení důchodu za dobu před 1. 1. 2009 nejvýše za dobu 3 let zpětně. Žalovaná rovněž provedla kontrolní přepočty starobního důchodu účastníka řízení a vysvětlila, že výše procentní výměry musela být snížena, neboť žalobce začal pobírat důchod dříve, než dosáhl důchodového věku. Konkrétně ze správního spisu a dodatečně doložených dokladů zjistila, že „žalobce získal celkem 37 roků a 109 dnů pojištění. Část z uvedené doby se však jednalo o

náhradní doby pojištění podle § 12 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003. Podle § 34 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003, se do doby pojištění započítávají náhradní doby pojištění pouze v rozsahu 80%, s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. p), r) a s) a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996. Doba pojištění v období od 4. 1. 1964 do 21. 6. 1965, kdy byl účastník řízení osobou konající vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky, byla dobou pojištění podle § 5 odst. 1 písm. p) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009, a byla tedy zhodnocena plně. Účastník řízení nezískal žádnou pojištění podle § 5 odst. 1 písm. r) a s) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003. Zbývající náhradní doby pojištění, které jsou uvedeny v osobním listu důchodového pojištění, tedy byly pro vyšší procentní výměry hodnoceny z 80%. Po snížení náhradních dob pojištění tedy získal účastník řízení 35 roků a 311 dnů pojištění. Vzhledem k tomu, že žalobce získal do dne vzniku nároku 35 celých roků pojištění (po snížení náhradní doby pojištění), činí podle § 34 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003, vyšší procentní výměry do vzniku nároků 52,5% výpočtového základu měsíčně (35 celých roků \times 1,5%). 36. Rok pojištění účastník řízení nedokončil. Při výpočtu výpočtového základu vycházela žalovaná z osobního vyměřovacího základu. Osobní vyměřovací základ určila žalovaná v souladu s § 16 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003, jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů žalobce za rozhodné období, kterým je v případě žalobce období let 1986 – 2002, tj. 30 kalendářních roků bezprostředně předcházejících roku přiznání důchodu bez zahrnutí let před rokem 1986 (§ 18 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003). Roční vyměřovací základy byly přitom stanoveny jako součiny úhrnů vyměřovacích základů účastníka řízení za jednotlivé kalendářní roky v rozhodném období a koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu podle § 17 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003. Jak úhrny vyměřovacích základů, tak koeficienty nárůstu za jednotlivé kalendářní roky jsou uvedeny v osobním listu důchodového pojištění, který je součástí spisu. S ohledem na uvedené činí osobní vyměřovací základ účastníka řízení 6904 Kč. Výpočtový základ žalobce je jeho osobní vyměřovací základ zredukováný ve smyslu § 15 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003. Částka osobního vyměřovacího základu do 7400 Kč byla zhodnocena plně. Výpočtový základ tedy činí 6904 Kč. Procentní výměra je tvořena součinem procentní výměry a výpočtového základu za dobu pojištění do vzniku nároku na starobní důchod. Procentní výměra účastníka řízení za 35 celých roků pojištění činí 3625 Kč (52,5 % z 6 904 Kč). Vzhledem k tomu, že účastník řízení dosáhl důchodového věku dne 11. 3. 2006, byla vyšší procentní výměry starobního důchodu redukována podle § 36 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003. Vyšší procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003, se stanoví dle vyšší uvedených pravidel s tím, že tato výše se snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku o 0,9 % výpočtového základu za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku. Žalobci byl přiznán starobní důchod o 984 dnů dříve, než je jeho důchodový věk a proto mu byla snížena procentní výměra o 9,9% výpočtového základu ($11 \times 0,9\% = 9,9\%$). Vyšší procentní výměry žalobce se tak snížila o 683 Kč (9,9% z 3625 Kč). Konečná vyšší procentní výměry starobního důchodu z tohoto důvodu činí 2942 Kč. Vyšší starobního důchodu byla v souladu s § 4 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2003, stanovena jako součet základní a procentní výměry (1310 Kč + 2942 Kč) a činí 4252 Kč.“

[2] Žalobce proti napadenému rozhodnutí brojil žalobou ze dne 16. 4. 2011, v níž trval na tom, že doba od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991 v SONP Kladno byla chybně hodnocena jako doba zaměstnání v této organizaci, neboť pracovní poměr k tomuto zaměstnavateli trval jen od 1. 5. 1960 do 1. 7. 1962; naopak tvrdil, že v uvedenou dobu byl zaměstnán v cukrovaru Žatec a požadoval započtení tohoto zaměstnání. Žalobce dále tvrdil, že žalovaná mu nesprávně nezapočetla 26 dnů odpracovaných v Oblastním podniku služeb v Žatci v roce 1963, 41 dnů odpracovaných v Národním podniku Mitop Žatec v roce 1963, dobu od 1. 4. 1967 do 31. 9. 1967 odpracovaných v JZD Mír Liběšovice, dobu od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991 v cukrovaru Žatec (kde došlo ke ztrátě evidenčních listů). Žalobce poukazoval na ustanovení § 5 písmeno n) zákona o důchodovém pojištění ve znění platném v rozhodné době a tvrdil, že doba tří let

pokračování

před dosažením důchodového věku, kdy byl evidován jako uchazeč o zaměstnání, mu měla být plně započtena. Žalobce dále nesouhlasil s výpočtem procentní výměry „nárůstu“ jeho starobního důchodu a požadoval přiznání starobního důchodu na základě jeho první žádosti ze dne 13. 6. 2003, protože v té době splňoval požadovanou dobu pojištění, avšak v rozporu s principem spravedlnosti byla jeho první žádost o důchod zamítnuta.

[3] Žalovaná se k žalobě vyjádřila podáním ze dne 28. 6. 2011, v němž poukazovala na to, že její předchozí rozhodnutí ve věci bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 8. 2010, sp. zn. 42 Cad 121/2006, s tím, že žalovaná měla započíst doby zaměstnání žalobce v JZD „Mír“ Liběšice od 11. 5. 1967 do 22. 6. 1967 a od 11. 7. 1967 do 30. 9. 1967 ve III. pracovní kategorii. Žalovaná nad rámec tohoto požadavku přeshetřila správnost údajů o evidenci v Úřadu práce a výplatě podpory v nezaměstnanosti za dobu od 15. 5. 1991 do 30. 6. 2003. Z dob pojištění zhodnocené pro účely důchodového pojištění byla Úřadem práce potvrzena doba s výplatou hmotného zabezpečení pouze v období od 1. 1. 1997 do 15. 9. 1997, zatímco žalobce namítal, že pobíral podporu i v době od 8. 11. 2005 (správně 1995, poznámka soudu) do 2. 6. 1996, na což však Úřad práce nevydal jakékoli potvrzení. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zvýšila žalobcům starobní důchod od 1. 7. 2003 (data přiznání) na částku 4252 Kč měsíčně s tím, že žalobce získal po snížení náhradních dob celkem 35 roků a 311 dnů pojištění, přičemž žalovaná vysvětlila žalobci, které doby pojištění a jak započítala. Žalovaná rovněž vysvětlila, že původní žádost o starobní důchod byla žalobci zamítnuta z důvodu nedoložení potřebných 25 let pojištění; teprve po doložení potřebných dob byl starobní důchod žalobci přiznán rozhodnutím ze dne 21. 10. 2003 (žaloba proti němu byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 5. 2005, sp. zn. 41 Cad 260/2003). Starobní důchod žalobce byl žalovanou opakovaně zvyšován vždy poté, co žalobce doložil další doby pojištění.

[4] K jednotlivým žalobním bodům žalovaná uvedla, že jí není zřejmé, na základě čeho dospěl žalobce k závěru, že mu nesprávně započítala zaměstnání u SONP Kladno, když se všude zmiňuje pouze o tom, že předmětnou dobu mu započítala celou na základě čestného prohlášení, přičemž ale nezapočetla dosažený výdělek, neboť ten nemohl být podle žalované na základě čestných prohlášení prokázán (tato doba byla proto vyloučena při výpočtu výše důchodu). Dobu zaměstnání u OPS Žatec žalovaná započítala v rozsahu, jak bylo prokázáno listinnými důkazy. Dobu zaměstnání u MITOP Žatec započítala v rozsahu od 10. 4. 1963 do 31. 12. 1963, neboť předcházející dobu žalobce nijak nedoložil. Žalovaná rovněž započítala veškeré doložené doby zaměstnání v JZD Liběšice (od 1. 4. 1967 do 30. 9. 1967), přičemž poukazovala na to, že tento údaj o započtení je zaznamenán na druhé straně osobního listu. Stejným způsobem vyznačila dodatečné uznání doby pojištění od 1. 1. 1996 do 12. 5. 1996 (doba evidence u Úřadu práce s výplatou hmotného zabezpečení). Dobu od 20. 5. 1996 do 31. 12. 1996 žalovaná plně započítala jako dobu zaměstnání na základě evidenčního listu u zaměstnavatele Z. M. Dobu zaměstnání u cukrovaru žalovaná započítala jako dobu pojištění s tím, že k ní nepřihlížela při výpočtu starobního důchodu, neboť se nepodařilo prokázat vyšší žalobcova příjmu. K zápočtu dob vedení žalobce v evidenci Úřadu práce a ke způsobu výpočtu výše starobního důchodu žalovaná odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí, kde svůj názor podrobně rozvedla. Žalovaná tvrdila, že provedla dostatečné šetření ohledně dob pojištění žalobce, a ty doby, které byly dostatečným způsobem prokázány, žalobci dodatečně započítala.

[5] Krajský soud v Ústí nad Labem ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 25. 2. 2013, č. j. 42 Ad 11/2011 - 37, kterým žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že doba od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991 byla plně započtena pro určení nároku žalobce na starobní důchod, přičemž žalovaná podle soudu správně uvedla, že na základě čestných prohlášení dvou svědků

nelze prokazovat výši příjmu, přičemž tuto dobu při výpočtu výše starobního důchodu je nutné považovat za dobu vyloučenou (tento způsob považoval soud za výhodný pro žalobce). K údajnému nezapočtení doby od 6. 8. 1963 do 31. 8. 1963, období od 20. 9. 1963 do 31. 10. 1963 a období od 1. 4. 1967 do 30. 9. 1967 soud odkázal na osobní list důchodového pojištění, podle kterého jsou tyto doby žalobci započteny; s ohledem na to, že tyto doby nemají vliv na výpočet výše starobního důchodu, je existence souběžných pracovních poměrů irelevantní. K námitkám žalobce ohledně pobírání dávek sociální péče do hranice sociální potřeby soud odkázal na ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění v rozhodném znění, podle něhož jsou pojištění účastny osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání, a v rozsahu nejvýše 3 let též po dobu, po kterou jim toto zabezpečení nenáleží, s tím, že tato doba se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) téhož zákona. Z obsahu správního spisu vyplynulo, že žalobce byl evidován jako uchazeč o zaměstnání bez nároku na hmotné zabezpečení v obdobích 1. 7. 2000 – 31. 12. 2000 (184 dnů), od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2001 (365 dnů) od 1. 1. 2002 do 31. 12. 2002 (365 dnů) a od 1. 1. 2003 do 30. 6. 2003 (181 dnů). Celkem byly takto žalobci zhodnoceny 3 roky (1095 dnů), což je maximální doba, kterou lze žalobci podle výše citovaného ustanovení započíst. Krajský soud zdůraznil, že pobírání dávek sociální péče nezakládá účast na důchodovém pojištění. K námitce žalobce, že požaduje přiznání důchodu na základě své první žádosti, soud odkázal na výrok prvostupňového rozhodnutí, podle kterého mu byl přiznán starobní důchod již od 1. 7. 2003, tedy v souladu s jeho žádostí ze dne 13. 6. 2003.

[6] Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 2. 2013, č. j. 42 Ad 11/2011 - 37, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž uvedl, že napadá rozsudek z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel vytýkal krajskému soudu, že mu ve skutečnosti nebyla započtena doba zaměstnání a výdělek u Oblastního podniku služeb v Žatci od 6. 8. 1963 do 31. 8. 1963 a u s.p. MITOP Žatec od 20. 9. 1963 do 31. 10. 1963. Stěžovatel tvrdil, že ve Šroubárně v Žatci pracoval od podzimu roku 1962 do 10. 4. 1963; tímto zaměstnavatelem mělo být podle názoru stěžovatele zasláno nesprávné potvrzení o jeho zaměstnání. V důsledku tohoto nesprávného potvrzení nebylo stěžovateli žalovanou započteno období od 1. 1. 1963 do 10. 4. 1963, kdy pracoval ve Šroubárně. Stěžovatel dále tvrdil, že mu nesprávně nebyla započtena doba od 22. 2. 1973 do 22. 6. 1973, kdy byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatel nesouhlasil s tím, že mu nebyly započteny výdělky za období od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991, kdy pracoval v cukrovaru v Žatci. Stěžovatel byl v nespolehnutí přesvědčen, že již v době podání své žádosti o předčasný starobní důchod splňoval podmínky tehdy platného zákona o důchodovém pojištění; z objektivních důvodů, které nezpůsobil, nemohl v minulosti doložit splnění všech podmínek. Předčasný starobní důchod měl být stěžovateli krácen podle jeho názoru pouze o částku 656 Kč jen po dobu trvání 984 dnů, nikoli doživotně, což stěžovatel shledává jako projev retroaktivity zákona.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti stěžovatele vyjádřila podáním ze dne 6. 5. 2013, v němž poukázala na své vyjádření ze dne 28. 6. 2011. Žalovaná vysvětlovala, že případ stěžovatele je s ohledem na postupné dokládání dob pojištění stěžovatelem značně složitý. Žalovaná podle svého názoru započítala v souladu s předchozím rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem veškeré doby, které byly stěžovatelem doloženy. Pokud nebyla prokázána výše výdělku za určité období, žalovaná s touto dobou zachází jako s vyloučenou dobou, což je podle jejího názoru příznivější než zápočet skutečně dosaženého výdělku. Žalovaná rovněž vysvětlila, že bližší zjištění dosaženého výdělku za doby nezasahující do rozhodného období je irelevantní, neboť tato skutečnost nemá vliv na výši přiznaného starobního důchodu.

pokračování

Ke stěžovatelem nově požadované době pojištění od 22. 2. 1973 do 22. 6. 1973 (příčemž období od 6. 6. 1973 žalovaná hodnotila) žalovaná uvedla, že výkon trestu odnětí svobody lze zhodnotit pouze tehdy, pokud byl stěžovatel pracovně zařazen, což stěžovatelem nebylo doloženo.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[8] Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody podle ustanovení § 104 s. ř. s.

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[10] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť dovozuje nesprávné posouzení věci, vady řízení před správním orgánem a nepřezkoumatelnost rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Stěžovatel sice uplatnil kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., ale k těmto důvodům neuvedl žádnou relevantní argumentaci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 As 7/2004 – 47), neboť fakticky dovozoval nesprávné posouzení jeho věci krajským soudem. Nejvyšší správní soud proto rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem přezkoumává pouze podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené „nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav byl krajským soudem aplikován nesprávný právní názor.

[11] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Ve vztahu k argumentaci stěžovatele ohledně toho, že mu nebyla započtena doba pojištění od 1. 1. 1963 do 10. 4. 1963 (zaměstnání ve Šroubárně v Žatci), od 22. 2. 1973 do 22. 6. 1973 (doba výkonu trestu odnětí svobody v Minkovicích), musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že je nepřipustná ve smyslu ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť stěžovatel touto argumentací uplatňuje zcela jiné důvody, než které uplatnil v řízení před krajským soudem.

[13] Podle ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

[14] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009 - 77, „kasační stížnost může účinně směřovat jen proti těm důvodům soudního rozhodnutí, na němž je toto rozhodnutí postaveno.“ K obdobným závěrům se Nejvyšší správní soud přihlásil v rozsudku ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, ve kterém uvedl, že „ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. představuje zavedení koncentračního principu do řízení před Nejvyšším správním soudem. Užití tohoto principu lze považovat za zcela racionální, neboť zajišťuje, aby výbrady účastníků řízení proti (zde) pravomocnému správnímu rozhodnutí byly pořadem práva nejprve projednány krajskými soudy, přičemž Nejvyšší správní soud přezkoumá již pouze zákonnost závěrů krajských soudů k jednotlivým skutkovým a právním otázkám, které jim byly

v žalobách předestřeny (promítly-li se, pochopitelně, do námitek kasačních). Pokud by bylo v řízení před Nejvyšším správním soudem (mysleno v řízení o kasační stížnosti) připuštěno uplatnění skutkových a právních novot (zde srov. též ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s.) vedlo by to fakticky ke popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. (obdobně jako § 109 odst. 4 s. ř. s., vylučující možnost dodatečného uplatňování argumentů skutkových) tedy nesleduje restriktci práv fyzických a právnických osob na přístup k soudní ochraně. Po účastnících předcházejícího žalobního řízení (z logiky věci je zřejmé, že musí jít pouze o účastníky aktivně legitimované) lze jistě spravedlivě požadovat, aby na principu vigilanti bus jura postupovali v řízení shora popsaným způsobem s tím, že v případě, kdy tak neučiní, ponese (z hlediska možnosti uplatnění procesní argumentace v dalším stupni) případné nepříznivé důsledky.“ V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2008, č. j. 1 Afs 102/2008 – 39, bylo konstatováno, že „podle § 104 odst. 4 s. ř. s. totiž není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Tato výhrada dopadá i na případy, kdy žalobce sice onu námítku před soudem uplatnil, učinil tak však až po uplynutí lhůty k podání žaloby.“

[15] Řízení o kasační stížnosti jako mimořádném opravném prostředku proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. slouží k přezkumu zákonnosti a správnosti rozhodnutí krajských soudů; nevytváří proto novou instanci k přednesu další skutkové a právní argumentace pro žalobce. Nejvyšší správní soud se tedy za dané procesní situace nemůže věcně vyjádřit k argumentaci ohledně započtení doba pojištění od 1. 1. 1963 do 10. 4. 1963 (zaměstnání ve Šroubárně v Žatci), od 22. 2. 1973 do 22. 6. 1973 (doba výkonu trestu odnětí svobody v Minkovicích). Tuto argumentaci stěžovatel uvedl až v kasační stížnosti, což je v rozporu s ustanovením § 104 odst. 4 s. ř. s., které ve smyslu výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu zakotvuje koncentraci řízení před krajskými soudy, tj. stěžovatel měl veškerou svou argumentaci dokládající podle jeho názoru nezákonnost a nesprávnost napadeného rozhodnutí uvést již v řízení před krajským soudem ve lhůtě podle ustanovení 72 s. ř. s. Ostatně, pokud jde o dobu, o které stěžovatel tvrdí, že pracoval ve Šroubárně v Žatci, byla tato doba žalovanou zcela hodnocena jako doba pojištění, což vyplývá z osobního listu důchodového pojištění ze dne 27. 10. 2010.

[16] Ve vztahu k údajnému nezapočtení doby zaměstnání u Oblastního podniku služeb od 6. 8. 1963 do 31. 8. 1963 a u s .p. MITOP od 20. 9. 1963 do 31. 10. 1963 Nejvyšší správní soud stěžovatele odkazuje na osobní list důchodového pojištění vypracovaný ke dni 27. 10. 2010, v němž je uvedeno, že doba od 10. 4. 1963 do 8. 12. 1963 (tj. celkem 243 dnů) byla žalovanou jako doba pojištění (z důvodu zaměstnání stěžovatele) hodnocena. Není proto pravdou, že by tato doba nebyla při výpočtu celkové doby pojištění získané stěžovatelem hodnocena a započtena ve prospěch stěžovatele. Při stanovení výpočtového základu vycházela žalovaná z osobního vyměřovacího základu, jímž je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období (§ 16 zákona o důchodovém pojištění).

[17] Podle ustanovení § 18 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve znění platném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, „do rozhodného období se nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986. Není-li však v takovém rozhodném období aspoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce (§ 16 odst. 3 a 8), prodlužuje se rozhodné období před rok 1986 postupně tak, aby zahrnovalo ještě jeden takový rok, nejvýše však kalendářní rok bezprostředně následující po roce, v němž pojištěnec dosáhl věku 18 let.“

[18] Ve vztahu k hodnocení příjmů stěžovatele dosažených v těchto zaměstnání v roce 1963 Nejvyšší správní soud uvádí, že tyto příjmy nemohly být v souladu s ustanovením § 18 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění hodnoceny, neboť stěžovatel po roce 1986 získal alespoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2004, č. j. 3 Ads 1/2004 – 59; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

pokračování

24. 10. 2007, č. j. 6 Ads 22/2006 – 73). Zabývat se proto výší výdělku stěžovatele v roce 1963 je pro výpočet výše starobního důchodu stěžovatele v dané věci irelevantní.

[19] K prokázání výše výdělku stěžovatele u cukrovaru v Žatci v době od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991 prostřednictvím čestných prohlášení dvou svědků Nejvyšší správní soud uvádí, že zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), upravuje jako primární důkazní prostředek sloužící k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů evidenční list důchodového pojištění (tzv. ELDP), dříve evidenční list doby zaměstnání (srov. § 38 a násl. zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Jak je ze spisu zřejmé, v případě sporné doby pojištění (1. 10. 1990 do 28. 2. 1991) se nedochovaly evidenční listy stěžovatele dokumentující průběh jeho zaměstnání. Proto je třeba aplikovat obecná pravidla pro dokazování platná pro řízení ve věcech důchodového pojištění, která jsou zakotvena jednak v ustanovení § 84 a § 85 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a jednak ve správním řádu (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů), který je třeba na základě odkazu uvedeného v § 108 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení užít podpůrně. Podle ustanovení § 84 tohoto zákona „*v řízení ve věcech důchodového pojištění lze použít k důkazu záznamy na technických nosičích dat, mikrografické záznamy, tištěné produkty optického archivačního systému a tištěné nebo fotografické produkty jiné výpočetní techniky místo originálu listiny, podle jehož obsahu byly pořizeny, pokud z povahy věci nevyplývá, že je třeba předložit originál nebo úředně ověřený opis listiny*“. Podle ustanovení § 85 odst. 5 téhož zákona platí, že k prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně 2 svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak. Podle ustanovení § 51 správního řádu platí, že „*k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, obhledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek*“.

[20] V posuzované věci je třeba zhodnotit, zda z čestných prohlášení dvou svědků lze dovodit měsíční příjmy stěžovatele za období od 1. 10. 1990 do 28. 2. 1991 s takovou přesností, aby bylo možno zjistit vyměřovací základ podle § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, který je základem pro výpočet ročního vyměřovacího základu a osobního vyměřovacího základu pojištěnce. Nejvyšší správní soud podotýká, že za účelem prokázání vyměřovacích základů nelze použít tytéž podpůrné důkazní prostředky, jako stran prokázání samotné doby pojištění, tzn. kupř. čestné prohlášení dvou svědků a žadatele o důchod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 – 93). Tento závěr Nejvyššímu správnímu soudu jednoznačně vyplývá z § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, které prokazování prostřednictvím čestných prohlášení zakotvuje pouze ve vztahu k dobám pojištění.

[21] Účel ustanovení § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení Nejvyšší správní soud shledává v tom, aby pojištěnec po dosažení důchodového věku mohl doložit svou účast na důchodovém pojištění získanou v minulosti, často s odstupem řady desítek let, neboť zákonodárce si byl vědom skutečnosti, že po tak dlouhém časovém úseku je často nanejvýš problematické předložit příslušné evidenční listy. To, že prostřednictvím takového čestného prohlášení může být doložena pouze doba pojištění, nepovažuje Nejvyšší správní soud za nespravedlivé, neboť účelem tohoto ustanovení je umožnit prokázat „velmi staré“ doby pojištění získané zejména před rokem 1990, přičemž výdělky za takto prokázané doby pojištění by zásadně neměly být započítány s ohledem na ustanovení § 18 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění (viz. výše) do výpočtu výpočtového základu a procentní výměry starobního důchodu.

[22] Z údajů uvedených v předmětných čestných prohlášeních nelze vyčíst podrobnosti o průběhu stěžovatelova pracovního poměru za každý jednotlivý měsíc, tzn. zejména zda stěžovatel pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši. Žalovaná proto postupovala správně, pokud z čestných prohlášení při výpočtu procentní výměry důchodu nevycházela.

[23] Nejvyšší správní soud dále podotýká, že zákon o důchodovém pojištění řeší problém nezjistitelných vyměřovacích základů v ustanovení § 16 odst. 4 písm. c), avšak pouze u doby pojištění získané po 31. 12. 1995, u níž pro účely zjištění vyměřovacího základu stanoví, že doba pojištění, po kterou pojištěnec byl poplatníkem pojistného, se považuje za vyloučenou dobu, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů. U dob pojištění získaných před 1. 1. 1996 se považují za vyloučené pouze doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků. Nejvyšší správní soud však v rozsudcích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008 - 173, a ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, dovodil, že vyloučenou dobou pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu jsou také doby, kdy pojištěnec v období před 1. 1. 1996 získal dobu zaměstnání ve smyslu § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, nelze-li zjistit výši jeho hrubého výdělku podle § 16 odst. 3 věty první téhož zákona. Žalovaná postupovala ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu a nelze ji proto ničeho vytknout.

[24] Nesouhlasí-li stěžovatel s tím, že výše procentní výměry jeho starobního důchodu je natrvalo krácena, Nejvyšší správní soud poukazuje na ustanovení § 36 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, které natrvalo (a nikoli pouze do doby dosažení důchodového věku, jak požaduje stěžovatel) upravuje snížení procentní výměry z důvodu odchodu do důchodu před dosažením důchodového věku v souladu s ustanovením § 31 zákona o důchodovém pojištění. Smyslem ustanovení § 31 a 36 zákona o důchodovém pojištění je tedy umožnit pojištěncům dřívější odchod do důchodu; v takovém případě se však dřívější odchod do starobního důchodu musí adekvátně projevit na výši této dávky, neboť takovýto pojištěnec přispíval do systému méně než ten, který odešel teprve po dosažení důchodového věku. Aplikaci ustanovení § 36 zákona o důchodovém pojištění na případ stěžovatele, který odešel do tzv. „předčasného starobního důchodu“ proto Nejvyšší správní soud neshledává retroaktivní, neboť i v době odchodu stěžovatele do předčasného starobního důchodu zákon o důchodovém pojištění v tomto ustanovení upravoval snížení výše procentní výměry právě s ohledem na tento dřívější odchod do starobního důchodu. Výpočet výše tohoto snížení je zcela v souladu s platnou právní úpravou a Nejvyšší správní soud proto v tomto směru odkazuje pro stručnost na odůvodnění napadeného rozhodnutí žalované.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[25] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., za použití ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[26] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá; žalované však nelze podle ustanovení § 60 odst. 2

pokračování

s. ř. s. přiznat právo na náhradu nákladů řízení ve věci týkající se důchodového pojištění, ačkoli byla procesně úspěšná.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. června 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu